

RIKSDAGENS SVAR 37/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång och till vissa lagar som har samband med den

Ärende

Regeringen har till 2008 års riksmöte överlämnat sin proposition med förslag till lag om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång och till vissa lagar som har samband med den (RP 233/2008 rd).

Beredning i utskott

Lagutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (LaUB 3/2009 rd).

Beslut

Nu församlade riksmöte har antagit följande lagar:

Lag

om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om den rätt till gottgörelse av statens medel som en part har om rättegången fördröjs.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tvistemål, ansökningsärenden och brottmål som behandlas i de allmänna domstolarna.

I strafflagen (39/1889) föreskrivs det om nedläggning av straff på grund av dröjsmål vid rättegång. Utan hinder av denna lag kan ersättning betalas för skada som orsakas av ett dröjsmål så som anges i skadeståndslagen (412/1974).

3 §

Rätt till gottgörelse

En enskild part har rätt till sådan skälig gottgörelse av statens medel som avses i 6 §, om rättegången har fördröjts så att dröjsmålet kränker partens rätt till rättegång inom skälig tid.

4 §

Dröjsmål vid rättegång

Vid bedömningen av huruvida en rättegång har fördröjts ska utöver rättegångens längd särskilt beaktas

- 1) målets eller ärendets natur och omfattning,
- 2) hur parterna, myndigheterna och domstolar har agerat under rättegången,
- 3) sakens betydelse för parten.

Vid bedömningen av ett dröjsmål vid rättegång ska dessutom den rättspraxis beaktas som utvecklats vid den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna när det gäller tillämpningen av artikel 6 stycke 1 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (FördrS 19/1990).

5 §

När rättegången börjar

Den tid som ska beaktas i rättegångens längd börjar

1) i tvistemål och ansökningsärenden när målet eller ärendet har väckts vid domstolen,

2) i brottmål när den behöriga myndigheten har underrättat svaranden om att han eller hon misstänks ha begått ett brott eller när en brottsmisstanke som har riktats mot svaranden väsentligt har påverkat hans eller hennes ställning,

3) när målsägandens yrkande har väckts vid domstolen.

6 §

Gottgörelsens belopp

Syftet med gottgörelsen är att kompensera en part för den oro, osäkerhet och andra jämförbara olägenheter som parten har orsakats till följd av dröjsmål vid rättegången.

Gottgörelsens belopp är 1 500 euro för varje år som rättegången har fördröjts av orsaker som staten är ansvarig för. Gottgörelsens sammanlagda belopp höjs med högst 2 000 euro, om huvudsaken är av särskilt stor betydelse för en part. Ett ärende anses vara av särskilt stor betydelse om det har direkt anknytning till en persons hälsa, försörjning, rättsliga ställning eller någon annan motsvarande omständighet. Gottgörelsen kan sättas ned eller höjas utifrån en omständighet som anges i 4 § 1 mom. eller någon annan jämförbar omständighet.

Gottgörelsen är högst 10 000 euro. Gottgörelsens maximibelopp kan överskridas, om det finns särskilda skäl.

Rätt till gottgörelse föreligger inte till den del ett straff sätts ned på grund av ett dröjsmål. Om gottgörelse tidigare har dömts ut genom ett laga-kraftvunnet avgörande i samma ärende, ska den beaktas som avdrag när ny gottgörelse döms ut.

7 §

Yrkande på gottgörelse

Gottgörelse ska yrkas vid den allmänna domstol som behandlar huvudsaken. Yrkandet ska framställas i god tid och senast innan behandlingen av huvudsaken har avslutats, annars går talerätten förlorad. Yrkande kan inte framställas först i högsta domstolen utan giltig orsak.

Ett yrkande kan vara skriftligt eller muntligt. Yrkandet ska motiveras.

8 §

Förande av statens talan

I brottmål där allmänna åklagaren utför åtal är det åklagaren som för statens talan i ärenden om gottgörelse. I övriga ärenden förs statens talan av justitieministeriet. Justitieministeriet ges inte tillfälle att bli hört om ett yrkande på gottgörelse, om inte det finns särskilda skäl.

9 §

Avgörandet av ett yrkande på gottgörelse

Domstolen avgör yrkandet på gottgörelse samtidigt som den avgör huvudsaken. Den sammansättning som är behörig i huvudsaken är behörig i ett ärende som gäller gottgörelse.

Domstolen ska utan dröjsmål underrätta justitieministeriet om avgöranden där gottgörelse har bestämts.

10 §

Kostnader

Om en part beviljas gottgörelse, bestäms det samtidigt att parten ska få ersättning av statens medel för nödvändiga och skäligen kostnader som

yrkandet på gottgörelse har orsakat, om inte kostnaderna annars ersätts av statens medel. Ingen avgift tas ut för behandlingen av yrkandet på gottgörelse.

11 §

Ändringsökande

Ett avgörande som domstolen har meddelat med anledning av ett yrkande på gottgörelse får överklagas på samma sätt som huvudsaken.

Justitieministeriet får överklaga tingsrättens avgörande utan att anmäla missnöje.

12 §

Betalning av gottgörelse

Gottgörelsen ska betalas till parten inom en månad från det att avgörandet om gottgörelse har vunnit laga kraft. Gottgörelsen betalas av justitieministeriet.

I fråga om förbud mot utmätning av och skattefrihet för gottgörelse föreskrivs särskilt.

13 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om förfarandet vid underrättelse om domstolens avgörande och vid betalningen av gottgörelse enligt denna lag utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

14 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det kan bestämmas att gottgörelse enligt denna lag ska betalas också i ärenden som har inletts före ikraftträdandet av lagen.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Lag

om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut fogas till rättegångsbalken ett nytt 19 kap., i stället för det 19 kap. som upphävts genom lag 690/1997, som följer:

19 kap.

Brådskande behandling

1 §

Tingsrätten kan på yrkande av en part besluta att ett mål eller ärende förklaras brådskande, om det finns synnerligen vägande skäl att behandla det före andra mål och ärenden med hänsyn till rättegångens längd, målets eller ärendets natur och dess betydelse för parten samt andra grunder för brådskandeförklaring.

2 §

En part som yrkar att ett mål eller ärende ska behandlas brådskande ska ansöka om det skriftligen vid den tingsrätt där huvudsaken behandlas. Ansökan ska innehålla yrkandet om brådskandeförklaring och de omständigheter som yrkandet grundar sig på.

Innan tingsrätten avgör ett yrkande om brådskandeförklaring, ska den vid behov ge övriga parter tillfälle att höras på lämpligt sätt.

3 §

En ansökan om att ett mål eller ärende ska förklaras brådskande avgörs i tingsrätten i en sammansättning med en domare. Den domare som behandlar huvudsaken får själv avgöra ansökan endast om det inte utan dröjsmål går att få tag på någon annan domare för att avgöra den eller om yrkandet är klart oggrundat.

Beslut om brådskandeförklaring kan fattas genom skriftligt förfarande. Beslutet ska fattas utan dröjsmål.

4 §

Mål och ärenden som har förklarats brådskande ska behandlas i tingsrätten utan oggrundat dröjsmål före andra mål och ärenden.

Brådskandeförklaringen gäller tills huvudsaken har avgjorts i tingsrätten.

5 §

Ett beslut om att förklara ett mål eller ärende brådskande får inte överklagas separat.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av förvaltningsprocesslagen

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till förvaltningsprocesslagen av den 26 juli 1996 (586/1996) en ny 53 a § som följer:

53 a §

Dröjsmål vid behandlingen av en administrativ ekonomisk påföljd

Om ett ärende gäller bestämmande av en administrativ ekonomisk påföljd eller överklagande av en förvaltningsmyndighets beslut om en sådan påföljd, kan förvaltningsdomstolen eller något annat rättskipningsorgan i sitt avgörande

beakta att behandlingen av ärendet har fördröjts så att en parts rätt till rättegång inom skälig tid har kränkts. Förvaltningsdomstolen eller rättskipningsorganet kan sätta ned den administrativa ekonomiska påföljdens belopp eller undanröra påföljden helt och hållet för att gottgöra dröjsmålet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 4 kap. 19 § i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 4 kap. 19 § 1 mom. i utsökningsbalken av den 15 juni 2007 (705/2007) en ny 3 a-punkt som följer:

4 kap.

Utmätning

19 §

Andra utmätningförbud

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag får följande tillgångar inte utmätas:

3 a) sådan gottgörelse för annan än ekonomisk skada eller sådan kostnadsersättning som staten har betalat på grund av dröjsmål vid rättegång eller en kränkning som konstaterats av ett övervakningsorgan för de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lag

om ändring av 80 § i inkomstskattelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i inkomstskattelagen av den 30 december 1992 (1535/1992) 80 § 8 punkten, sådan den lyder i lag 452/2007, och

fogas till 80 §, sådan den lyder delvis ändrad i nämnda lag 452/2007 och i lagarna 1389/1995, 896/2001 och 337/2007, en ny 9 punkt som följer:

80 §

Skattefria försäkringsersättningar och skadestånd

Skattepliktiga ersättningar är inte

8) gottgörelse enligt 62 § i lagen om samarbete inom företag (334/2007) och enligt 21 § i lagen om samarbete mellan kommunala arbetsgivare och arbetstagare (449/2007), som arbetsgivaren till följd av försummelse av arbetsgivarskyldigheterna har betalat till en arbetstagare

som sagts upp, permitterats eller överförs till anställning på deltid,

9) gottgörelse och kostnadsersättning som avses i lagen om gottgörelse för dröjsmål vid rättegång (/) eller gottgörelse och kostnadsersättning som ett övervakningsorgan för de internationella konventionerna om de mänskliga rättigheterna har bestämt att finska staten ska betala, om inte gottgörelsen och ersättningen har betalats i stället för skattepliktig inkomst.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagen tillämpas första gången vid beskattningen för 2010.

Helsingfors den 21 april 2009